

*'Ik heb mezelf
uitgeroepen tot farao
der Nederlanden om te
laten zien hoe ridicuul
het nog is een koning als
staatshoofd te hebben'*

Reiziger tussen vele artistieke werelden

Arjen Lubach

Cabaretier, schrijver en presentator Arjen Lubach is een soort ervaringsdeskundige als het om verandering gaat. Hij stapt voortdurend verschillende werelden binnen, die ook naast elkaar blijven bestaan. Arjen is nu druk met zijn satirische televisieprogramma 'Zondag met Lubach', maar praat tussendoor graag – en met veel humor – over al die veranderingen en hoe hij daarmee omgaat.

“**H**et ene jaar schud ik mensen de hand op het Boekenbal, het andere bij de uitreiking van de Televiziering en een jaar later in het theater. De uithoeken van mijn werk bevinden zich in al die werelden, waarin ik bovendien allerlei verschillende mensen tegenkom.

Dat zorgt allemaal voor veranderingen. Over wat ik daarmee kan en hoe ze mij beïnvloeden, wil ik graag iets vertellen en dat illustreren met voorbeelden van grote en kleine veranderingen in mijn leven. Mijn verhaal heeft een bepaalde structuur en is toegespitst op de mensen voor wie ik spreek, maar absoluut geen zware kost. Het is vermakelijk, zit vol humor en hopelijk steken mensen er wat van op”, zegt Arjen Lubach.

Dat is eigenlijk ook de opzet van het satirische programma ‘Zondag met Lubach’, dat de VPRO voor het tweede seizoen uitzendt op NPO 3 en waar hij het zo druk mee heeft dat andere activiteiten op een lager pitje staan. Arjen heeft uitgesproken ideeën over zaken als het geloof en de rol van het koningshuis in een democratie. Mooie onderwerpen voor zijn programma. Net zoals de patenten op groenten die het biotechnologische landbouwbedrijf Monsanto wil verwerven of het omstreden TTIP-vrijhandelsverdrag tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten. “Je kunt wel comedy maken over dingen die erg voor de hand liggen, zoals het uiterlijk van politici, maar dan haken kijkers ook af. Het is een veel grotere uitdaging – en voor ons extra leuk – om zware kost en serieuze onderwerpen met humor en grappen zo toegankelijk te maken dat mensen niet wegzappen.” Arjen en de redactie kunnen elk onderwerp aansnijden dat ze willen. Niemand van de VPRO kijkt over hun schouders mee of zegt dat er een grap uit moet. “Soms leggen we onszelf wel restricties op. We maken grappen over de koning en de koningin, maar niet over de prinsesjes. Dat zijn kinderen, die kun je niet zo heftig aanpakken.”

FARAO DER NEDERLANDEN

Net zoals hij zich, mede gevoed door gebeurtenissen uit zijn jeugd, niet kan voorstellen dat mensen het geloof en wat geschreven staat in ‘een heel oud boek vol inconsistenties’ voor waar aannemen, vindt hij het opmerkelijk en even fascinerend dat we in ons vrije land in principe alles kunnen worden, behalve koning of koningin. “Dat is voorbehouden aan mensen die toevallig ergens zijn geboren. Het ergste is dat ook een deel van de macht, zij het summier, bij hen ligt. De koning ondertekent toch wetten en er is veel overleg. Anno 2015 is er dus een familie in Wassenaar die we geld, privileges en macht geven. Ik snap niet dat mensen de monarchie nog steeds zien als een ideale staatsvorm. Ik had al een artikel geschreven in de NRC, waarin ik argumenten vóór de monarchie ontkracht, maar wilde er ook op televisie aandacht aan besteden. Omdat het een komisch programma is, kun je niet weer al die argumenten opsommen. Dan wordt het zuur en valt er weinig te lachen. We hebben gekeken hoe ik mijn verontwaardiging toch, maar wel op vrolijke manier zou kunnen uiten. Zo zijn we uiteindelijk op het idee gekomen dat ik mezelf zou uitroepen tot farao der Nederlanden om te laten zien hoe ridicul het is om nog een koning als staatshoofd te hebben. Ik heb overigens niets persoonlijks tegen de Oranjes. Dat zijn vast heel lieve mensen”, voegt Arjen Lubach eraan toe.

Al na enkele weken steunen meer dan 100.000 Nederlanders het officiële burgerinitiatief van de zelfbenoemde farao om het Koningshuis te vervangen. Veel meer dan de 40.000 die nodig zijn om het onderwerp op de agenda van de Tweede Kamer te zetten. In ‘Zondag met Lubach’ is te zien hoe Arjen gekleed als farao niet naar binnen mag in het parlamentsgebouw, waar hij politici wil interviewen over zijn initiatief. “Tijdens het ‘Vragenuurtje’, waar staatsvertegenwoordigers aanwezig zijn, gaat het om parlementaire journalistiek en mag je geen kleur bekenen. Eigenlijk mogen verslaggevers ook niet in beeld komen. Dat wist

ik niet, maar het is wel vreemd. Ik droeg een pak, maar wanneer is dat geen pak meer?”

NUANCE

“Ik ben trouwens van de nuance. De verhalen die wij brengen kunnen scherp zijn en ik heb, zoals je merkt, duidelijke meningen over een aantal zaken die zich uitstekend voor het programma lenen. Ik wil daarover echter eerst meer weten dan alleen basisinformatie. Mijn oordeel moet gefundeerd zijn. We zullen nooit, daar waak ik voor, op grond van één bron of een vaag verhaal iets beweren op televisie. Eerst gaat een onderzoeker aan de slag om te kijken of alles echt klopt.” Voordat hij met ‘Zondag met Lubach’ zijn eigen programma krijgt, verzorgt hij samen met Paulien Cornelisse de maandelijkse taalrubriek in ‘De wereld draait door’, wint hij ‘De slimste mens’ en is hij kandidaat in ‘Wie is de mol?’. Voor dat soort uitstapjes is geen tijd meer. “Van ‘Zondag met Lubach’ komen er nu acht afleveringen. Dat is al erg arbeidsintensief, bewerkelijk en tijdrovend, maar in 2016 is het de bedoeling dat we langere series maken.”

Je zou bijna vergeten dat Arjen Lubach naast presentator en cabaretier ook schrijver is. “Die combinatie is bewust gekozen om niet te kiezen. Als iets goed ging, of ik had goede cijfers voor mijn studie, zeiden mensen dat ik dat voor altijd moest blijven doen. Ik werd aangenomen bij de radio, dus moest ik vooral bij de radio blijven werken. Ik heb me daarvan nooit iets aangetrokken. Dat was ook nooit nodig. Altijd kwam er wel iets waaraan ik met evenveel plezier en succes werkte. Van de niet zo succesvolle dingen heeft niemand iets gemerkt”, lacht hij. Arjen studeert Zweeds, Spaans en filosofie, maar maakt geen van drieën af. Tijdens een van die studies schrijft hij een liedje, waarmee hij hoog in de Top 40 terechtkomt. Hij realiseert zich dat hij ook alleen op een zolderkamertje met een fles wijn en wat creativiteit genoeg kan verdienen om, met wat mazzel, een jaar van te leven.”

‘Niemand heeft een alternatieve variant van zijn bestaan om mee te vergelijken’

ALTERNATIEVE BESTAANSVARIANT

‘Mensen die ik ken die mijn moeder hebben gekend’ is in 2006 het eerste boek van Arjen Lubach. “Het is niet helemaal een autobiografie, maar een echte roman waarvoor ik wel heb geput uit mijn eigen verhaal. De hoofdpersoon Benjamin is fictief, maar net als de moeder in het boek is ook de mijne overleden. Ik was 12. Dat is geen geheim en ik vind het niet erg erover te praten. Het gevolg is wel dat veel interviewers het gebruiken om een psychologische analyse te maken van alles wat ik doe. Dat maakt me huiverig. Als het overlijden van mijn moeder aan de basis zou staan van alles, zou dat dan betekenen dat wanneer ze zou zijn blijven leven ik nog steeds gelovig zou zijn en saai werk was gaan doen? Dat geloof ik niet. Niemand heeft een alternatieve variant van zijn bestaan om mee te vergelijken. Ik kan moeilijk beweren dat ik cabaret maak of boeken schrijf omdat ze dood is. Dat gaat me iets te ver.”

Arjen wil serieus schrijver worden nadat hij op 11-jarige leeftijd dikkere boeken gaat lezen en ontdekt dat je met vrij simpele middelen – een wit vel met zwarte tekentjes erop – een heel andere wereld kunt binnenstappen. Zonder geluidseffecten, harde muziek of acteurs. “Na het stopzetten van mijn studies ben ik meteen begonnen met schrijven, wat enkele jaren later resulteerde in mijn eerste boek.” Inmiddels zijn drie romans en een

thriller verschenen. “Dat laatste is een heel ander proces. Geen chronologisch verhaal, maar een soort puzzel die je in elkaar moet zetten.” Of er snel een nieuw boek komt weet Arjen nog niet. Ook daar heeft hij door zijn televisiewerk amper tijd voor. Dat geldt eveneens voor zijn theaterwerk: velen herinneren zich het improvisatietheater met de groep Op Sterk Water en de voorstelling Het Monica da Silva Trio met Tim Kamps. En muziek, waarmee hij ooit succesvol is begonnen? “Dat is nog een hobby en een kwestie van tijd om te zien of dat ooit serieus wordt.”

Arjen Lubach, geboren in Lutjegast, is schrijver, cabaretier en presentator. Voor de VPRO presenteert hij het satirische programma ‘Zondag met Lubach’. Hij heeft

drie romans geschreven – ‘Mensen die ik ken die mijn moeder hebben gekend’, ‘Bastaardsuiker’ en ‘Magnus’ (ook als luisterspel) – en de thriller ‘IV’. Arjen schrijft bovendien columns, opiniestukken en film- en theaterscenario's. Met het gezelschap ‘Op Sterk Water’ en samen met Tim Kamps (‘Monica da Silva Trio’) heeft hij theatervoorstellingen verzorgd. Eerder heeft hij radioprogramma's gepresenteerd.

arjenlubach@speakersacademy.nl